

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

### รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพดล มีไชยโย อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1. นางรสวลีย์ อักษรวงศ์ อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช  
จังหวัดอุบลราชธานี
1. นางชม โศคผล อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนวิจิตรานพิทยา  
จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคผนวก ข

### เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสอบถามวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ
2. แผนการทดลองการให้บทบาทสมมติเพื่อนัดความรับผิดชอบ
3. แผนการทดลองการให้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อนัดความรับผิดชอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

## แบบสอบถามวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

ชื่อ(ต.ช./ต.ญ.) ..... กลุ่ม 1 2

### คำชี้แจง

1. แบบสอบถามทั้งหมดมี 50 ข้อ ให้นักเรียนทำครบทุกข้อ
2. แบบสอบถามนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึกและการกระทำบางอย่างเพื่อพิจารณาว่านักเรียนมีความรู้สึกหรือเคยปฏิบัติมากน้อยหรือบ่อยครั้งเพียงใด นั่นจึง ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะในแต่ละข้อ แต่ละคนย่อมมีความรู้สึกหรือการปฏิบัติไม่เหมือนกัน
3. วิธีการตอบแบบสอบถาม ในแต่ละข้อมีช่องว่างให้เลือกตอบ 5 ช่อง ให้นักเรียนอ่านแต่ละคำถามแล้วพิจารณาดูว่า ตอบตรงช่องใดจึงจะตรงกับความรู้สึกหรือตรงกับสิ่งที่นักเรียนเคยปฏิบัติ จงกาเครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น

### ตัวอย่าง

| ข้อความ                                  | จริง<br>มากที่สุด | จริง<br>มาก | จริง<br>ปาน<br>กลาง | จริง<br>น้อย | จริง<br>น้อย<br>ที่สุด |
|------------------------------------------|-------------------|-------------|---------------------|--------------|------------------------|
| 0 ข้าพเจ้าไม่ค่อยอยากทำอะไรที่ยาก ๆ      | /                 |             |                     |              |                        |
| 00 ข้าพเจ้าทำความสะอาดป้ายจราจรเป็นประจำ |                   |             |                     | /            |                        |

| ข้อความ                                                                                                                   | จริง<br>มาก<br>ที่สุด | จริง<br>มาก | จริง<br>ปาน<br>กลาง | จริง<br>น้อย | จริง<br>น้อย<br>ที่สุด |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-------------|---------------------|--------------|------------------------|
| 1. เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ข้าพเจ้าจะ<br>ซักถามครูให้เข้าใจ                                             | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 2. ข้าพเจ้าบอกให้สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้านไปใช้สิทธิ<br>ในการออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้ง                    | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 3. ข้าพเจ้าช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหารและสิ่งของ<br>เครื่องใช้ภายในบ้าน                                            | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 4. เมื่อเห็นคนอื่นใช้วัสดุของ โรงเรียน โดยเปล่าประโยชน์<br>ข้าพเจ้าต้องตักเตือน ห้ามปราม                                  | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 5. ข้าพเจ้ามักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนทุกครั้ง                                                                          | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 6. เมื่อมีการนัดหมายทำงานร่วมกัน ข้าพเจ้ามักจะมาช้ากว่า<br>เวลานัดหรือไม่ไปตามนัด                                         | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 7. ข้าพเจ้าบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของเครื่องใช้เพื่อช่วยเหลือ<br>บุคคลอื่นที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 8. เมื่อพ่อแม่ไม่อยู่บ้านและแขกมาเยี่ยม ข้าพเจ้าสามารถ<br>ให้การต้อนรับแทนพ่อแม่ได้                                       | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 9. ในการเรียนที่ใช้อุปกรณ์ ข้าพเจ้าจะใช้อย่างระมัดระวัง<br>เมื่อเรียนเสร็จก็ทำความสะอาดและเก็บไว้อย่างเรียบร้อย           | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 10. เมื่อรับปากจะทำอะไรให้เพื่อนแล้วต้องทำให้เสร็จ<br>เรียบร้อยทุกครั้งไป                                                 | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 11. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดหรือทำของเสียหาย ข้าพเจ้าพยายาม<br>จะปิดบังเพื่อไม่ให้คนอื่นทราบ                                    | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |
| 12. ถ้าคนอื่นไม่ช่วยกันทิ้งขยะให้ถูกที่ ข้าพเจ้าก็จะทิ้งขยะ ไม่ถูกที่<br>เหมือนกันเพราะข้าพเจ้าก็ทำได้เหมือนกับคนอื่น     | ...                   | ...         | .....               | ....         | ...                    |

| ข้อความ                                                                                             | จริง<br>มากที่สุด | จริง<br>มาก | จริง<br>ปาน<br>กลาง | จริง<br>น้อย | จริง<br>น้อย<br>ที่สุด |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------|---------------------|--------------|------------------------|
| 13. ข้าพเจ้าตั้งใจที่ไม่ต้องช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพราะเป็นหน้าที่ของคนรับใช้                | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 14. ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องช่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ถ้าไม่ได้รับมอบหมาย                              | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 15. ในการทำงานกลุ่ม เมื่อข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงของกลุ่ม ข้าพเจ้าจะให้ความร่วมมือกับกลุ่มน้อย | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 16. ในช่วงเวลาว่างที่ไม่มีครูสอน ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน                                 | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 17. ข้าพเจ้าทำเป็นมองไม่เห็นและไม่สนใจ เมื่อเห็นคนอื่นทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม                | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 18. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาก็ปรึกษาและให้พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ รับทราบปัญหาของข้าพเจ้า                    | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 19. ข้าพเจ้าพูดจาไม่สุภาพ โดยไม่ระมัดระวังคำพูด เมื่ออยู่นอกโรงเรียน                                | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 20. เมื่อมีโอกาส ข้าพเจ้าจะแนะนำ ดักเตือนให้เพื่อน ทำตามกฎระเบียบเสมอ                               | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 21. ถ้านักเรียนลอบไม่ผ่าน ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นหน้าที่ของครู ควรตามนักเรียนไปสอบแก้ตัว                 | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 22. ข้าพเจ้าชักชวนเพื่อนไปช่วยกันพัฒนาสถานที่สาธารณะหรือบริเวณในชุมชน                               | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 23. ข้าพเจ้าเห็นว่าสิ่งที่ผู้ปกครองเตือนบางครั้ง ไม่น่าทำตาม                                        | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |
| 24. เมื่อพบว่าในห้องเรียนหรือหน้าชั้นสภปรก ข้าพเจ้าจะช่วย เก็บกวาดแม้ว่าจะไม่ใช่เวรของข้าพเจ้า      | ...               | ...         | .....               | ....         | ....                   |

| ข้อความ                                                                                                           | จริง<br>มาก<br>ที่สุด | จริง<br>มาก | จริง<br>ปาน<br>กลาง | จริง<br>น้อย | จริง<br>น้อย<br>ที่สุด |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-------------|---------------------|--------------|------------------------|
| 36. บางครั้ง ข้าพเจ้าใช้คำพูดโดยมิได้คิดว่าคำพูดนั้นอาจจะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน                                    | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 37. ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนเสมอไป เมื่อการกระทำนั้นไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 38. เมื่อพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ให้คำแนะนำ ดักเตือน ข้าพเจ้านำมาพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ      | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 39. ข้าพเจ้าเห็นว่าการมาโรงเรียนสายเป็นเรื่องธรรมดา เพราะคนอื่นก็มาสายเหมือนกัน                                   | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 40. การหยิบสิ่งของของคนอื่นไปใช้ ต้องขออนุญาตจากเจ้าของ                                                           | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 41. ข้าพเจ้าเห็นว่าการเล่นการพนันเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการพักผ่อนยามว่างจากการเรียน                                   | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 42. ข้าพเจ้าจะแจ้งเจ้าหน้าที่ทันที เมื่อพบว่ามียุคคนนำสิ่งเสพติดมาเล่นและจำหน่าย                                  | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 43. ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่จำเป็นจะต้องบอกผู้ปกครองทุกครั้ง ที่ออกไปเที่ยวนอกบ้าน                                      | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 44. ข้าพเจ้าใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนเมื่อมีโอกาส เช่น เป็นนักกีฬา       | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 45. เมื่อข้าพเจ้ากระทำความผิดพลาด เพื่อนว่ากล่าวดักเตือน ข้าพเจ้าไม่พอใจเพราะไม่ใช่หน้าที่ของเพื่อน               | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 46. ข้าพเจ้ามักจะนั่งหลับหรือเหม่อลอย ในขณะที่ครูสอน                                                              | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |
| 47. ข้าพเจ้าเห็นว่าทรัพย์สินบัติของส่วนรวม ไม่จำเป็นต้องรักษา เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินบัติของเราเพียงคนเดียว          | ....                  | ....        | ....                | ....         | ....                   |

| ข้อความ                                                                                       | จริง<br>มาก<br>ที่สุด | จริง<br>มาก | จริง<br>ปาน<br>กลาง | จริง<br>น้อย | จริง<br>น้อย<br>ที่สุด |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-------------|---------------------|--------------|------------------------|
| 48. เมื่อพ่อแม่ ไม่อยู่บ้าน หรือกลับบ้านมืดค่ำ ข้าพเจ้าสามารถ<br>จัดเตรียมอาหารแทนพ่อแม่ได้   | ...                   | ...         | .....               | ...          | ...                    |
| 49. การรักษาและเช็ดชูเกียร์ตียศชื่อเสียงของโรงเรียนเป็น<br>หน้าที่ของครูเท่านั้น              | ...                   | ...         | .....               | ...          | ...                    |
| 50. เมื่อเห็นเพื่อนมีความทุกข์ ข้าพเจ้าสามารถช่วยเหลือ<br>เพื่อนได้ ข้าพเจ้าจะเต็มใจช่วยทันที | ...                   | ...         | .....               | ...          | ...                    |

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการทดลองการใช้อุปกรณ์สมมติเพื่อศึกษาความรับผิดชอบ

แผนการทดลองการใช้บทบาทสมมติเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ

กลุ่มทดลองที่ 1

| ครั้งที่ | รายการปฏิบัติ     | เรื่อง                                                                                                                                      |
|----------|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | ปฐมนิเทศ          | แนะนำผู้วิจัย, แจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย, อธิบายแนวการปฏิบัติ และข้อตกลง, สร้างความสัมพันธ์ อภิปรายถึงผลดีและผลเสีย ของบุคคลต่อความรับผิดชอบ |
| 2        | ความรับผิดชอบ     | การให้ความหมายความรับผิดชอบ, ประเภทและบทบาทสมมติ                                                                                            |
| 3        | ทดลองครั้งที่ 1   | บทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อตนเอง                                                                                                      |
| 4        | ทดลองครั้งที่ 2   | บทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อชุมชน                                                                                                      |
| 5        | ทดลองครั้งที่ 3   | บทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อครอบครัว                                                                                                   |
| 6        | ทดลองครั้งที่ 4   | บทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อโรงเรียน                                                                                                   |
| 7        | ทดลองครั้งที่ 5   | บทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อเพื่อน                                                                                                     |
| 8        | ทดลองครั้งที่ 6   | บทบาทสมมติสรุปรวม เรื่องความรับผิดชอบ 5 ด้าน                                                                                                |
| 9        | ทดสอบหลังการทดลอง | ใช้แบบสอบถามวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ                                                                                                    |
| 10       | ติดตามผลหลังทดลอง | โดยใช้การสัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน<br>กลุ่มทดลองจากครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง                                                 |

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 1

หัวเรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 50 นาที

**ความคิดรวบยอด** ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ ไม่ว่าบุคคล, ชุมชนหรือสังคมใดขาดความรับผิดชอบก็อาจจะทำให้สังคมนั้นเกิดความไม่สงบ ความรับผิดชอบจะต้องแยกออกเป็นหลาย ๆ ด้านแต่ละด้านมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นส่วนหนึ่งมาจากตัวแบบบทบาทสมมติ

### วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความหมายของความรับผิดชอบได้
2. เพื่อให้นักเรียนอธิบายประเภทของความรับผิดชอบ ทั้ง 5 ด้านได้
3. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความหมายของบทบาทสมมติได้
4. เพื่อให้นักเรียนอธิบายลำดับขั้นตอนของการแสดงบทบาทสมมติได้
5. เพื่อให้เรียนบอกจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่และการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ได้้อย่างถูกต้อง

### เนื้อหา

1. ความรับผิดชอบหมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามเพื่อที่จะให้เกิดผลสำเร็จตามจุดประสงค์และยอมรับในผลที่เกิดขึ้น แม้ว่าจะเป็นผลด้านบวกหรือลบก็ตาม โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความซื่อสัตย์ มีความตรงต่อเวลาและอีกทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ความรับผิดชอบจึงแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1.1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง มีความสามารถในการจัดหา เครื่องอุปโภค บริโภค รู้จักประมาณการใช้จ่าย ประพฤติตนให้เหมาะสมมีคุณธรรม ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ปรับตัวเข้ากับคนอื่น ได้ดีและยอมรับผลการกระทำของตนเอง

1.2. ความรับผิดชอบต่อชุมชน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมรู้จักรับผิดชอบทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รู้จักประพฤตินเป็นพลเมืองดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

1.3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติตามการเชื่อฟังแนะนำของ บิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาสอันควร ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

1.4. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจ และตั้งใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของ โรงเรียนมีความใส่ใจ ชยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียน รับผิดชอบต่อสมบัติของโรงเรียน รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของโรงเรียน รักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของ โรงเรียนตามความสามารถ

1.5. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตามในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่เพื่อนให้เขากระทำความดี มีความรักและความจริงใจต่อกัน มีความเสียสละ ไม่เอาเปรียบเพื่อนและมีความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน

2. บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตจากการบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์สมมติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงออกตามที่ตนเองคิดว่าควรจะเป็นและนำเอาการแสดงออกทั้งทางพฤติกรรม ความรู้สึกมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้วิธีการปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อหาทางแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติในแง่การเรียนการสอนสรุปได้ดังนี้

2.1. เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่สอนชัดเจนขึ้น เพราะเรื่องที่แสดง เป็น เรื่องสมมติขึ้นจากเรื่องจริง โดยสมมติให้ผู้เรียนเล่นบทบาท ๓ เหล่านี้ เพื่อนักเรียนจะได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมาซึ่ง เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย

2.2. เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีโอกาสอภิปราย และวิเคราะห์เรื่องราวหรือเนื้อหา

2.3. เพื่อเป็นประโยชน์ในการฝึกให้ผู้เรียน รู้จักการแก้ปัญหา ตัดสินใจและสามารถนำการแก้ปัญหาตัดสินใจ จากการสมมติไปใช้ในชีวิตประจำวันในเหตุการณ์จริง ได้จากจุดมุ่งหมายของการใช้การแสดงบทบาทสมมติสรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนและผู้เรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและมีความเข้าใจในตนเองมากยิ่งขึ้นซึ่งทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

### 3. ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา

## 2. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 ชั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ชั้น คือ

1. การอ่านเครื่อง
2. การเลือกตัวผู้แสดง
3. การจัดฉากแสดง
4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์
5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง
6. การแสดง
7. การตัดบท

ขั้นที่ 3 ชั้นการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

ขั้นที่ 4 ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

## 4. ประโยชน์ของบทบาทสมมติ

ประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ในหลักการสำคัญได้ 3 ประการ ดังนี้

1. ใช้ในการหาสาเหตุ เพราะการที่สมาชิกได้เผชิญกับสถานการณ์จำลองเพื่อพิจารณาสาเหตุของปัญหา ก็สามารถหาวิธีป้องกันหรือแก้ไขได้
2. ใช้ในการบำบัดแก้ไข เพราะเมื่อสมาชิกเข้าใจสถานการณ์ของตนจากการแสดงบทบาทสมมติ เขาจะพยายามหาช่องทางในการแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่
3. เพื่อการศึกษาหาความรู้ เพราะการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะอันจำเป็นในการดำเนินชีวิต

## กิจกรรมการทดลอง

1. อภิปรายเกี่ยวกับความหมายและประเภทของความรับผิดชอบ
2. อภิปรายเรื่องบทบาทสมมติเกี่ยวกับความหมายและลำดับชั้นการแสดงบทบาทสมมติ
3. ทบทวนจุดมุ่งหมาย วิธีการ บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ
4. สรุปเนื้อหาที่ได้อภิปรายในคาบกิจกรรม

### อุปกรณ์

1. เอกสารสรุปเนื้อหาความรับผิดชอบ
  - ความหมายของความรับผิดชอบ
  - ประเภทของความรับผิดชอบทั้ง 5 ด้าน
2. เอกสารสรุปเนื้อหาบทบาทสมมติ
  - ความหมายของบทบาทสมมติ
  - ลำดับขั้นตอนของการแสดงบทบาทสมมติ

### การประเมินผล

1. จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
2. จากการอภิปรายและการซักถามของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากการตรวจสอบแบบบันทึกการสังเกต

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 2

หัวเรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตน มีความสามารถในการจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภค รู้จักการประมาณการค่าใช้จ่าย ประพฤติตนให้เหมาะสม มีคุณธรรม ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดีและยอมรับผลการกระทำของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิตของตน ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้
2. บอกลักษณะ ของบุคคลที่มีคุณธรรม ได้
3. อธิบายวิธีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้
4. บอกพฤติกรรมของการตั้งใจเรียนได้
5. ยอมรับฟังคำแนะนำ จึงลดอบรมจากผู้อื่น ได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ

1. ตรงต่อเวลา ได้แก่การตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมาย เช่นการไปโรงเรียน การไปทำงาน การประชุม การนัดพบ ฯลฯ
2. รู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่รู้จักสภาพของตนที่กำลังเป็นอยู่ ตนมีหน้าที่ทำอะไรก็ทำให้สมบูรณ์ ด้วยความขยันหมั่นเพียรและเต็มความสามารถ เช่นนักเรียนต้องตั้งใจเล่าเรียนเรียน
3. รู้จักคุ้มครองตนเอง ได้แก่รู้วิธีการรักษาตน ป้องกันตนเองให้ปลอดภัยพ้นจากอันตรายต่าง ๆ
4. รู้จักควบคุมความประพฤติของตน ได้แก่การที่ตนมีความสามารถควบคุมบังคับจิตใจไม่ให้หลงใหลมัวเมาไปในทางชั่วร้ายและประพฤตินให้อยู่ในศีลธรรม มีคุณธรรม และเป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ได้แก่การพยายามรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ รู้จักจัดหาและระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ให้สะอาดปราศจากโรคภัยต่าง ๆ

## อุปกรณ์

1. เอกสารกำหนดบทบาทสมมติและเอกสารสถานการณ์สมมติ
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสถานการณ์
3. แบบบันทึกการสังเกตสถานการณ์บทบาทสมมติ

## สถานการณ์

ในสำนักงานแห่งหนึ่ง มีพนักงานเจ้าหน้าที่ทำงานอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากหนึ่งเป็นพนักงานคนหนึ่งที่เป็นคนมักง่ายประพฤติตัวไม่เหมาะสม ทำตามใจตัวเองโดยไม่คำนึงว่าใครจะเดือดร้อนในการดำรงชีวิตในสังคม เขามักง่ายในการทำงาน ทั้งในส่วนที่เกิดต่อเพื่อนร่วมงานและต่อตัวเขาเอง ทำให้การทำงานเกิดความล้มเหลวอยู่ตลอดเวลา เพราะเขาเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา ไม่รู้จักหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบมักง่าย ไม่รู้จักระมัดระวังรักษาสุขภาพของตนเอง เหลวไหล มัวเมาในอบายมุข ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น จึงทำให้เพื่อนร่วมงานได้ปรึกษากันเพื่อที่จะช่วยกันปรับปรุงพฤติกรรมของพนัสให้เขา เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองขึ้นมา

## บทบาทผู้แสดง

มีผู้แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์จำนวน 9 คน

1. บทบาทของพนัส เป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

คุณจะต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีมักง่าย เลือ่ผ้าเครื่องแต่งกายไม่สะอาด ไม่เรียบร้อย ไม่ขยันในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งงานไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้เป็นคนดื้อรั้นเอาแต่ใจ หลงไหลในอบายมุข

2. บทบาทเพื่อนร่วมงานที่แสดง เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

บทบาทของศักดิ์สิทธิ์และสุธีรา

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่ตั้งใจทำงานมีความรับผิดชอบต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นคนตรงต่อเวลาทันตหมาย เป็นคนรักความมีระเบียบเรียบร้อยและคุณภาพอ่อนโยน

บทบาทของบุญศิริและกนกอร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีศีลธรรม มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นได้ตั้งต่อนหน้าและลับหลัง ยอมรับฟังคำแนะนำและความเห็นของคนอื่นได้

บทบาทของเสกสรรค์และนิรชร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีความขยัน ตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความกระตือรือร้น ในการทำงานที่รับผิดชอบ

บทบาทของสรพลและศิริวรรณ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่ต้องรู้จักระมัดระวังรักษาสุขภาพ รู้จักเลือกและจัดหาเครื่อง

อุปโลก บริโลกที่เหมาะสมกับตัวเอง

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์ เตรียมการการสวมบทบาทสมมติ

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยบรรยายสถานการณ์ของบทบาทสมมติ ประกอบการจัดสถานการณ์ในห้องเรียนและแจกแจงบทบาทของบุคคลให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนด

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

- ผู้วิจัยเลือกนักเรียนออกมา 1 กลุ่ม 9 คนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ สมาชิกที่เหลือจะเป็นผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยแจกเอกสารกำหนดบทบาทและแบบบันทึกการสังเกตให้สมาชิกในห้อง
- เมื่อกำหนดผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ได้แล้ว ให้คำแนะนำแก่ผู้แสดง และผู้สังเกตการณ์ตามข้อกำหนดต่อไปนี้

1. ให้ผู้แสดงบทบาทสมมติสวมบทบาทตามที่ตนได้รับมอบหมายให้สมจริง โดยใช้กิริยาท่าทางแสดงออกตามที่บทบาทกำหนด

2. ให้ทุกคนที่แสดงบทบาทสมมติเก็บบทบาทเป็นความลับ

3. ให้ผู้แสดงบทบาทสมมติอ่านและทำความเข้าใจในบทบาทที่จะแสดงให้กระจ่างภายนอกห้องแสดงบทบาทสมมติ ให้เวลา 5 นาที

4. ในการแสดงบทบาทสมมติให้เวลาแสดง 15 นาที ผู้สังเกตการณ์จะต้องสังเกตพฤติกรรมผู้แสดงอยู่ในระยะที่เหมาะสมและให้รายงานผลการสังเกตการณ์ลงในบันทึกที่ผู้วิจัยแจกให้

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติในเรื่องนี้ ลงในแบบบันทึกสังเกตการณ์และผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างให้นักเรียนบางคนที่มีส่วนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยการตัดสินใจของตนเองว่า ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นกับตนเองจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นไรพร้อมเหตุผล

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเองหรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยประสบมาให้สมาชิกในห้องฟัง

3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานการณ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้คำถามที่เตรียมไว้

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นที่ได้ช่วยกันสรุปลงในแบบบันทึก

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนคิดว่านิสเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองหรือไม่ แสดงเหตุผล
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ผู้แสดงบทบาทสมมติแต่ละคนแสดงว่าเป็นพฤติกรรมดี ไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อตนเอง พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองที่ได้จากการสังเกต การแสดงบทบาทสมมตินักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ชื่อ. (ต.ช./ต.ญ. ....

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความรับผิดชอบตนเอง

1. ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้มีอย่างไรจากการแสดงบทบาทสมมติ

1. พันธุ์ .....
2. ศักดิ์สิทธิ์ .....
3. สุธีรา .....
4. บุญศิริ .....
5. กนกอร .....
6. เสกสรรค์ .....
7. ไรรุช .....
8. สุรพล .....
9. ศิริวรรณ .....

2. ผู้สังเกตเห็นว่า พฤติกรรมใดบ้างที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

3. ผู้สังเกตเห็นว่า พฤติกรรมใดที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่นำมาประพฤติ เป็นแบบอย่าง

4. ประโยชน์ที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ

ชื่อ. เ.ช.ช./ด.ญ.....

### แบบบันทึกการสรุปความคิดเห็นจากการอภิปราย

1. ลักษณะพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่

2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองจะมีการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ดีขึ้นได้อย่างไร

3. พฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อตนเองจะให้ประโยชน์แก่บุคคลอย่างไร เมื่อ  
นำไปปฏิบัติ

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 3

หัวเรื่อง ความรับผิดชอบต่อชุมชน

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม รับผิดชอบต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รู้จักประพฤติตนเป็นพลเมืองดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของความรับผิดชอบต่อชุมชนได้
2. บอกวิธีการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมได้
3. บอกลักษณะของการประพฤติตนเป็นพลเมืองดีได้
4. อธิบายลักษณะของการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อต่อคนอื่นได้
5. บอกผลดีของการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม

#### เนื้อหา

สมาชิกของชุมชน จะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อชุมชน คือ

1. ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนของสังคมเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม
2. รับผิดชอบตามความสามารถ เช่นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
3. การเสียสละทรัพย์สิน แรงกาย สติปัญญาในการพัฒนาชุมชน
4. ช่วยกันรักษาดูแลสาธารณะสมบัติของชุมชนมิให้เสียหายหรือถูกทำลายให้สาธารณะสมบัติเหล่านั้นคงอยู่ในชุมชนตลอดไป
5. ช่วยกันระมัดระวังสอดส่องช่วยเหลือและป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ชุมชน

#### อุปกรณ์

1. เอกสารกำหนดบทบาทสมมติและสถานการณ์สมมติ
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสถานการณ์
3. แบบบันทึกการสังเกตการณ์

## สถานการณ์

ในชุมชนแห่งหนึ่งสมาชิกในชุมชนส่วนมากมีพฤติกรรมที่ไม่มีความรับผิดชอบ ชอบทำตามใจตนเอง สมาชิกในชุมชนมีทั้งคนดีและไม่ดี มีคนเห็นแก่ตัวและเสียสละต่อชุมชน มีคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น คนหมุ่มาอยู่ร่วมกันจึงทำให้เกิดปัญหาในชุมชนแห่งนี้ เมื่อชุมชนของเราสืบสวนวุ่นวาย ชุมชนจะเกิดความสงบสุขได้อย่างไร

## บทบาทผู้แสดง

การแสดงบทบาทสมมติมีผู้แสดงบทบาททั้งหมด 10 คน คือ

### 1. บทบาทผู้นำชุมชน ชื่อ สุวรรณ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำของชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำมีความคิดที่จะพยายามพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น เป็นคนพูดจาดีมีความเป็นกันเองกับสมาชิกในชุมชน เป็นผู้ให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบพูดถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนเช่น ความสกปรก ความมีระเบียบวินัยในตนเองของสมาชิกความไม่ใส่ใจในเรื่องส่วนรวมของสมาชิกในชุมชน ฯลฯ

### 2. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ แก้ว

คุณจะต้องแสดงบทบาทเป็นสมาชิกในชุมชนที่มีลักษณะ เป็นคนมักง่าย พูดมากไร้สาระ ทำอะไรตามใจตัวเองอยู่ตลอดเวลา ไม่ทำตามคำพูดของตนเอง ชอบบ่นว่าโทษใส่ร้ายผู้อื่นตลอดเวลา ชอบยกแต่ความดีของตนเอง

### 3. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ แฉะดาว

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะสุภาพ เรียบร้อย พูดจาเป็นนวลอ่อนหวาน พูดมีเหตุผล ชอบบ่นกล่าวขยอของชมเชยผู้อื่นเสมอ มองผู้อื่นด้วยความเป็นมิตร ให้คำแนะนำที่ดีแก่สมาชิกในชุมชนเสมอ ให้กำลังใจแก่บุคคลอื่น

### 4. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ สุเทพ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะ รักความสะอาด ชอบตักเตือนผู้อื่นให้ช่วยกันรักษาความสะอาดแก่ชุมชน รักษาสิ่งแวดล้อมและพยายามอธิบายหรือชี้แนะให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจถึงประโยชน์ของการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนว่าให้ผลดีแก่ชุมชนอย่างไร

### 5. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ ระเบียบ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะที่ชอบเอะอะโวยวาย ชอบรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า เป็นคนที่ชอบหาเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นเสมอ ชอบทำอะไรที่ผิดกฎระเบียบของชุมชน หยิบฉวยสิ่งของของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ชอบทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมอยู่เสมอ

### 6. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ หยอย

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะเป็นคนชอบลักขโมยทรัพย์สินสมบัติของสมาชิกในชุมชน และของสาธารณะ เมื่อมีโอกาสนั้นบางครั้งก็ทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมอยู่เสมอ

### 7. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ สุรา

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะเป็นคนไม่ชอบทำงาน เป็นคนที่ตกเป็นทาสของสุรา เมื่อยุ่ทุกเวลา ต้องฟังพาทอาศัยคนอื่นอยู่ตลอดเวลา

### 8. บทบาทสมาชิกในชุมชน ชื่อ สมบัติและอรพิน

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะเป็นพลเมืองดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นปฏิบัติตัวตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของชุมชน ช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของชุมชนตลอดดูแลและระมัดระวังภัยภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในชุมชน

### 9. บทบาทเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย

คุณต้องแสดง เป็นผู้รักษากฎหมายมีหน้าที่ให้คำแนะนำสมาชิกในชุมชน ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของชุมชน บอกถึงประโยชน์ของการเป็นพลเมืองดีและผลเสียของการที่สมาชิกในชุมชน ไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดี จะต้องทำหน้าที่จับนายหยอย อบรมนายสุราและนายระบือให้กลายมาเป็นพลเมืองดี

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่เป็นข่าวพร้อมทั้งถามประกอบ จัดสถานการณ์ในห้องเรียน จัดบทบาทของบุคคลให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่จัดขึ้น

### 2.2. ขั้นกิจกรรม

- ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ 10 คน นักเรียนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยแจกเอกสารกำหนดบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแนะนำผู้แสดงเก็บบทบาทของตนไว้เป็นความลับและทำความเข้าใจในบทบาทของตนให้ชัดเจนเพื่อการแสดงที่ได้บทบาทที่สมจริง

- ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกการสังเกตการณ์ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ ซึ่งผู้แสดงใช้เวลาแสดง 15 นาที หลังจากการแสดงเสร็จสิ้นลงผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์เขียนความคิดเห็นลงในแบบสังเกตการณ์

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนแต่ละคนสรุปความคิดเห็นจากพฤติกรรมแสดงบทบาทสมมติผู้วิจัยสุ่มนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัยให้โอกาสนักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนต่อที่ประชุมในสถานการณ์ที่ได้ชมบทบาทสมมติ โดยการสุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อชุมชนที่นักเรียนได้ประสบมา
3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน
4. ให้นักเรียนสรุปพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมบทบาทสมมติลงในแบบบันทึกความคิดเห็นครั้งสุดท้ายลงในแบบบันทึก

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อชุมชนคืออะไร
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมของผู้แสดงบทบาทสมมติว่าใครบ้างที่มีพฤติกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อชุมชน และใครบ้างที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อชุมชนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. ให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อชุมชนพร้อมทั้งยกเหตุผลมาสนับสนุน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนจะมีผลทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
5. ให้นักเรียนอภิปรายการประพฤติตนเป็นพลเมืองดีปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมนั้นจะเป็นผลดีต่อชุมชนและบุคคลในชุมชนอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนที่ได้จากการสังเกต การแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ชื่อ (ต.ช./ต.ญ.) .....

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อชุมชน

1. ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้มีอย่างไรจากการแสดงบทบาทสมมติ

1. สุวรรณ .....
2. แก้ว .....
3. แสงดาว .....
4. สุเทพ .....
5. ระเบียบ .....
6. หยอย .....
7. สุรา .....
8. สมบัติ .....
9. อรพิน .....
10. พจน์ .....

2. ผู้สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมใดบ้างที่สามารถนำไปเป็นแบบอย่างที่ดี ในชุมชน  
พร้อมบอกเหตุผลประกอบ

3. ผู้สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมใดบ้างที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง  
พร้อมบอกเหตุผลประกอบ

4. จากการสังเกต การแสดงบทบาทสมมติผู้สังเกตจะสามารถนำเอาพฤติกรรมที่ดี  
ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ยกตัวอย่างประกอบ

ชื่อ (ต.ช./ต.ญ.) .....

### แบบบันทึกสรุปความคิดเห็นจากการอภิปราย

1. ลักษณะของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชน ได้แก่

2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนจะนำมาซึ่งความสุขและประโยชน์แก่ชุมชนอย่างไร

3. นักเรียนเคยกระทำสิ่งใดบ้างที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาสอันควร ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของพฤติกรรมที่สุภาพอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส ได้
2. บอกพฤติกรรมที่ช่วยรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลได้
3. อธิบายถึงภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อครอบครัว ได้
4. บอกผลดีของการเคารพเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดาและผู้อาวุโสได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนรู้จักแสดงความคิดเห็น การปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจ เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาให้พ่อแม่ หรือผู้อาวุโสทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค และสิ่งอื่น ๆ

#### อุปกรณ์

1. เอกสารกำหนดบทบาทสมมติของผู้แสดงและสถานการณ์สมมติ
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสถานการณ์
3. แบบบันทึกการสังเกตการณ์

#### สถานการณ์

ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งมีสมาชิกอยู่มากหลายครอบครัว มีครอบครัวหนึ่งเป็นครอบครัวที่อบอุ่น อยู่กันด้วยความสุข มีพ่อแม่ ลูก 2 คนและปู่ มีความรักใคร่กลมเกลียว มีวิถีชีวิตที่ดี มีการให้

เกียรติซึ่งกันและกัน มีน้ำใจและมีเหตุผล ครอบครัวที่ 2 มีสมาชิกคือพ่อแม่ ลูก เป็นครอบครัวที่ต่างคนต่างอยู่ มีความขัดแย้งกันอยู่เสมอ ลูกไม่ค่อยเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ใน 2 ครอบครัวนี้จะมีความแตกต่างกันอย่างไร

### บทบาทผู้แสดง

มีผู้แสดงบทบาทจำนวน 10 คน

#### 1. ครอบครัวที่ 1 ครอบครัวของ ทองดี

##### 1.1. บทบาทของทองดี ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นทองดี ซึ่งมีลักษณะเป็นคนมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี สุภาพอ่อนน้อม มีเหตุผล เวลามีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้นภายในครอบครัวจะเป็นคนที่ตัดสินปัญหาด้วยความรอบคอบ ไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดของคนอื่นเสมอ มีความคิดไตร่ตรอง เคารพญาติผู้ใหญ่ ให้โอกาสแก่บุคคลที่ทำผิดพลาด ให้กำลังใจแก่คนอื่น ๆ

##### 1.2. บทบาทของสาววิตรีภรรยาของทองดี

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นสาววิตรี มีลักษณะเป็นแม่ที่ดีของลูก มีใจโอบอ้อมอารี มีเมตตา รู้จักให้อภัย รู้จักหน้าที่ของตนเองว่า ในครอบครัวจะต้องทำอะไรบ้างปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในครอบครัวไม่บกพร่อง อบรมบุตร ธิดา ให้ปฏิบัติตนไปในทางที่ดีงามอยู่เสมอรู้จักยกย่องชมเชย

##### 1.3. บทบาทของคุณปู่

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นผู้สูงอายุที่ใจดีแต่จริงจังขึ้น หน้าตาขี้มยิ้มชอบแสดงความคิดเห็นให้เหตุผลที่ดีและให้กำลังใจแก่ลูกหลานอยู่เสมอ

##### 1.4. บทบาทของสมพงษ์ เป็นบุตรคนที่ 1

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นเด็กชายที่มีลักษณะนิสัย เป็นคนที่มีความสุภาพ มีความอ่อนน้อม ถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ช่วยเหลืองานบ้านแบ่งเบาภาระจากผู้ใหญ่ในครอบครัว เป็นคนมีเหตุผล ช่วยเหลือและดูแลความประพฤติของน้อง

##### 1.5. บทบาทของสมฤทธิ์ เป็นบุตรคนที่ 2

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นเด็กชายที่มีลักษณะนิสัยเป็นคนดื้อรั้น ชอบเอาใจตนเอง อิจฉาพี่น้อง มีความเกียจคร้าน ไม่ชอบช่วยเหลือทำงานบ้าน ไม่ค่อยฟังคำแนะนำจากผู้อื่น แต่ในที่สุดจากการได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้อาวุโสจึงทำให้กลับตัวกลายเป็นคนดี

##### 1.6. บทบาทของสมศรี เป็นบุตร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นเด็กหญิงที่มีลักษณะนิสัย เป็นน้องเล็กที่ต้องมีคนคอยเอาใจ ชอบพูดประจบผู้ใหญ่ มีนิสัยร่าเริงแจ่มใส แต่ในการทำงานต่าง ๆ มักจะผิดพลาดอยู่บ่อย ๆ

## 2. ครอบครัวที่ 2 ครอบครัวของประทวน

### 2.1. บทบาทของประทวนเป็นหัวหน้าครอบครัว

คุณต้องแสดงบทบาทของประทวนซึ่งมีลักษณะนิสัย เป็นคนดีมีสุรา เล่นการพนัน ไม่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกพุดจา ไม่สุภาพไม่เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่บุตรธิดามีการทะเลาะกับภรรยาเป็นบางครั้งไม่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี

### 2.2. บทบาทของราณีภรรยาของประทวน

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะนิสัยเป็นคนพูดมาก จู้จี้ น่ารำคาญไม่รับผิดชอบงานในบ้าน ไม่ค่อยเอาใจใส่ในบุตร ธิดา

### 2.3. บทบาทของคุณย่าของครอบครัว

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นหญิงชราที่เป็นย่าของครอบครัว จะต้องทำหน้าที่ว่ากล่าวตักเตือนสมาชิกในครอบครัว ให้ดำรงตนอยู่ในความดีและรู้จักรับผิดชอบภาระหน้าที่ในครอบครัวตามหน้าที่ของผู้อาวุโส

### 2.4. บทบาทของบุญธรรม บุตรคนที่ 1

คุณต้องแสดงเป็นเด็กชายที่มีลักษณะ เป็นคนที่ไม่สนใจในการที่จะช่วยงานในบ้าน ไม่เชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของผู้อาวุโส ดื้อรั้น หลงใหลในการเล่นเกมส์หรือ ปรุ่พละติดตัวให้เกิดความเสียหายแก่วงศ์ตระกูล

### 2.5. บทบาทของสุรีย์ เป็นบุตร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นสุรีย์ เป็นเด็กหญิงที่ ชอบคุยโอ้อวด ชอบเที่ยวไม่สนใจที่จะช่วยงานในบ้านและไม่สนใจในคำแนะนำตักเตือนของผู้อาวุโส เป็นคนที่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ตามใจตนเอาผลประโยชน์เวลา

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเล่าถึงชีวิตครอบครัวที่ต้องอยู่ร่วมกัน จะต้องมีบทบาทในการทำหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวแต่ละอย่างแตกต่างกันไปผู้วิจัยยกตัวอย่างบทบาทสมาชิกในครอบครัวที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ ผู้วิจัยจัดสถานการณ์ในห้องเรียนและจัดบทบาทให้บุคคลที่จะต้องแสดงให้สมจริง

### 2.2. ขั้นกิจกรรม

- ผู้วิจัยเลือกตัวผู้แสดงจำนวน 10 คน เป็นผู้ที่ต้องแสดงบทบาทสมมติและในลุ่มนักเรียนที่เหลือจะทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับกลุ่มนักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติ

แจกเอกสารสถานการณ์และบทบาทสมมติให้ผู้แสดงได้ศึกษา

- ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกเหตุการณ์การแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ได้ทำการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงบทบาท

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จากเหตุการณ์ที่ได้ดูเพื่อนแสดงบทบาทสมมติ โดยมีการลุ่มตัวแทนนักเรียนออกมาวิจารณ์หน้าชั้น ให้สมาชิกในห้องรับฟังความคิดเห็นของแต่ละคน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสนอภิปราย แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่ได้แสดงบทบาทสมมติว่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
- ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่นักเรียนประสบมาหรือเคยได้ยินได้ฟังมา ให้เพื่อนนักเรียนฟังพร้อมแสดงเหตุผลประกอบการอภิปราย
- ผู้วิจัยนักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติลงในแบบบันทึกการสังเกตการณ์

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวคืออะไร
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ผู้แสดงบทบาทสมมติแต่ละคนแสดงว่าเป็นพฤติกรรมดี ไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวตามความรู้สึกของนักเรียน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมตินักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ชื่อ. (ด.ช./ด.ญ. ....

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความรับผิดชอบต่อครอบครัว

1. ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้มีอย่างไรจากการแสดงบทบาทสมมติ

1. ทงดี .....
2. สาวดี .....
3. คุณปู่ .....
4. ล้มลุก .....
5. สมพงษ์ .....
6. สมศรี .....
7. ประทวน .....
8. บุญธรรม .....
9. บุญศรี .....
10. คุณย่า .....

2. ผู้สังเกตเห็นว่า พฤติกรรมใดบ้างที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

3. ผู้สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมใดที่ควรหลีกเลี่ยงไม่นำมาประพฤติเป็นแบบอย่าง

4. ประโยชน์ที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ

ชื่อ (ต.ช./ต.ญ.....

### แบบบันทึกการสรุปความคิดเห็นจากการอภิปราย

1. ลักษณะพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่

2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะมีการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ได้ดี  
อย่างไร

3. พฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะให้ประโยชน์แก่บุคคลอย่างไร  
เมื่อนำไปปฏิบัติ

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 5

หัวเรื่อง ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียน มีความใส่ใจ ชยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียน รู้รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของโรงเรียน รักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียนตามความสามารถ

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกประโยชน์ของการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนได้
2. บอกวิธีรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนได้
3. อธิบายลักษณะของการช่วยรักษา เชิดชูเกียรติยศและชื่อเสียงของโรงเรียนได้
4. บอกผลดีของความตั้งใจและความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง

1. การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ
2. การช่วยกันรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของโรงเรียนเช่นคอยตักเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนหลงผิดอันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อ
3. การช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน เช่น ไม่ขีดเขียน ติเตียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำห้องล้างและบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
4. จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน แต่งกายให้เรียบร้อย
5. ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น มีความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน

#### อุปกรณ์

1. เอกสารกำหนดบทบาทสมมติและสถานการณ์
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ

### 3. แบบบันทึกการสังเกตการณ์

#### สถานการณ์

ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียนอยู่มากในกลุ่มนักเรียนเหล่านี้มีหลากหลายชีวิตที่มาอยู่ร่วมกันต่างมาจากหลายครอบครัว ต่างจิตต่างใจจึงทำให้การอยู่ร่วมกันมีความซับซ้อนวุ่นวายบ้าง ภายในห้องเรียนห้องหนึ่ง มีกำแพงเป็นหัวหน้าห้องคอยดูแลนักเรียนร่วมห้องซึ่งมีสมาชิกอยู่หลาย ๆ คน สมาชิกเหล่านี้มีพฤติกรรมแตกต่างกัน มีคนที่ชอบลัทธิเมย์ นักเลงอันธพาล มีคนเกียจคร้านไม่ตั้งใจเรียนคนเห็นแก่ตัวเอาเปรียบเพื่อน อยู่มาวันหนึ่งก็มีเหตุการณ์วุ่นวายขึ้นเมื่อสมเดชเกิดการทะเลาะวิวาทชกต่อยกับสุริยา เนื่องจากครูได้มอบหมายงานให้ทำเป็นกลุ่มแต่สมเดชเป็นคนเกียจคร้านไม่ทำงานจึงทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นมา

#### บทบาทผู้แสดง

##### 1. บทบาทของกำแพง

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะ พุดตังฟังชัด เป็นหัวหน้าห้องมีความเอาใจใส่ดูแลสมาชิกในห้อง ให้ความช่วยเหลือสมาชิกในห้องตลอดเวลาพยายามให้คำแนะนำ คำตักเตือนอธิบายเหตุผลแก่ผู้กระทำผิดระเบียบ กฎและข้อบังคับของโรงเรียนเสมอ

##### 2. บทบาทของสมเดช

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะของคนที่หุนหันพลันแล่น อยุ่วุ่นวาย ชอบอวดเบ่งรังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่าเสมอ เกียจคร้าน ไม่มีเหตุผล เอาแต่ใจตนเองเสมอ

##### 3. บทบาทของสุริยา

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะคนเรียนดี ตั้งใจและขยันเรียนเป็นนักกีฬาของโรงเรียนสามารถนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน มีน้ำใจนักกีฬารับรองช่วยเหลือเพื่อน ไม่ชอบให้ใครชมเชยรังแก

##### 4. บทบาทของสุริยา

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะของคนที่มีจิตใจร้ายแรงแถมใจเรียนเก่งเป็นนักเรียนตัวอย่างทางด้านการเรียน นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนโดยเป็นตัวแทนในการไปตอบปัญหาทางวิชาการในที่ต่าง ๆ

##### 5. บทบาทของธเนศ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะ เป็นนักเรียนที่มีความประพฤติที่เรียบร้อยมีมารยาทดี เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน ชอบที่จะให้คำแนะนำแก่เพื่อน ๆ ให้เขาประพฤติดีเป็นคนมีมารยาท รู้จักรักษากฎ ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

##### 6. บทบาทของธัญญา

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะ เป็นนักเรียนที่ชอบหลับในห้องเรียน ชอบหลบเรียนเสมอ

ไม่ค่อยตั้งใจฟังครูสอน ไม่ทำการบ้านส่งเมื่อครูสั่ง

#### 7. บทบาทของสฤทธิ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะเป็นนักเรียนที่ชอบแสดงความก้าวร้าวมีลักษณะเป็นอันธพาล ชอบหาเรื่องทะเลาะกับเพื่อนอยู่เสมอพูดจาหยาบค้ายชอบแอบไปสูบบุหรี่ทำให้ครูต้องลงโทษเป็นประจำ

#### 8. บทบาทของนคร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะเป็นนักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่อความสะอาดของบริเวณโรงเรียน เป็นคนที่คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนให้รู้จักรักษาความสะอาดของห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียน ชอบเสนอแนะวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่เสมอ

#### 9. บทบาทของเสาศรี

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นคนที่มีลักษณะเป็นนักเรียนที่ชอบช่วยเหลืองานกิจกรรมของโรงเรียน เป็นตัวแทนของนักเรียนในการพื่อนร่วมก็จะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนไปแสดงในที่ต่าง ๆ เสมอ นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน เป็นคนที่มีน้ำใจช่วยเหลือคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนอยู่บ่อย ๆ

#### 10. บทบาทของครูสมนึก

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นครูที่มีลักษณะที่คอยตักเตือน แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในเรื่องการปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน รักษาชื่อเสียงรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนให้นักเรียนประพฤติตนเป็นนักเรียนที่ดี เป็นคนดี

### กิจกรรมการทดลอง

#### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

#### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ประกอบการจัดสถานที่ในห้องเรียน เตรียมบุคคลให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนด

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

- ผู้วิจัยเลือกตัวผู้แสดงบทบาท 10 คน แจกเอกสารกำหนดบทบาทและแบบ

สังเกตการณ์ให้นักเรียน

- เมื่อกำหนดผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ได้แล้ว ให้คำแนะนำผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์

ดังนี้

1. ให้ผู้สวมบทบาทสมมติแสดงตามบทบาทที่ได้รับ

2. ให้ทุกคนเก็บบทบาทไว้เป็นความลับ

3. ให้ผู้แสดงทำความเข้าใจบทบาทของตนและเมื่อพร้อมตามเวลาผู้วิจัยเริ่มให้มีการแสดงบทบาทสมมติและให้ผู้สังเกตการณ์อยู่ในระยะที่เหมาะสมแล้วให้รายงานผลการสังเกตลงในแบบบันทึกการสังเกตการณ์

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนสรุปความคิดเห็นตามที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติแล้วบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเกตการณ์และผู้วิจัยลุ่มนักเรียนออกไปแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนยกตัวอย่างของพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อโรงเรียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน
- ผู้วิจัยให้ผู้สังเกตการณ์เล่าถึงความรู้สึกที่มีต่อลักษณะพฤติกรรมที่ผู้แสดงบทบาทสมมติแสดง
- ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นของความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
- ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นของตน ในแบบบันทึกการสังเกตการณ์

## คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของความรับผิดชอบต่อโรงเรียนคืออะไร พร้อมให้เหตุผล
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ผู้แสดงบทบาทสมมติแต่ละคนแสดงว่าเป็นพฤติกรรมดี ไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อโรงเรียน พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมมตินักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ชื่อ. (ด.ช./ด.ญ. ....

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

1. ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้มีอย่างไรจากการแสดงบทบาทสมมติ

1. กำแพง .....
2. สมเดช .....
3. สุริยา .....
4. ลินลา .....
5. ธเนศ .....
6. รัญญา .....
7. สุดฤทัย .....
8. เฉลลาศรี .....
9. นครศรี .....
10. ครุสมนึก .....

2. ผู้สังเกตเห็นว่า พฤติกรรมใดบ้างที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

3. ผู้สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมใดที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่นำมาประพฤติเป็นแบบอย่าง

4. ประโยชน์ที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ

ชื่อ (ต.ช./ต.ญ.) .....

### แบบบันทึกการสรุปความคิดเห็นจากการอภิปราย

1. ลักษณะพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ได้แก่

2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนจะมีการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ดีขึ้นได้อย่างไร

3. พฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อโรงเรียนจะให้ประโยชน์แก่บุคคลอย่างไร  
เมื่อนำไปปฏิบัติ

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่เพื่อนให้เขากระทำความดี มีความรักและจริงใจต่อกัน มีความเสียสละ ไม่เอาเปรียบเพื่อนและมีความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. จำแนกลักษณะของเพื่อนที่ดีได้
2. บอกวิธีการช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ดีได้
3. บรรยายลักษณะพฤติกรรมการให้ความรักและความจริงใจต่อเพื่อนได้
4. บอกลักษณะของบุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อได้
5. บอกลักษณะของบุคคลที่สามารถเป็นที่ปรึกษาเพื่อนได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อเพื่อนหมายถึง ความรักและความจริงใจต่อเพื่อนมีไมตรีต่อกัน มีความหวังดีและมีความปรารถนาดี ที่จะให้เพื่อนประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม โดย

1. จะต้องมีความจริงใจต่อเพื่อนและเคารพในสิทธิส่วนตัวของเพื่อน
2. จะต้องยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่สมควรและให้คำแนะนำตักเตือนเมื่อเพื่อนจะประพฤติตัวไปในทางเสื่อมเสีย

3. จะต้องหลีกเลี่ยงการว่ากล่าวให้ร้ายเพื่อน

4. จะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนด้วยความเต็มใจ

5. จะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนมีความทุกข์ร้อนยากลำบาก

#### อุปกรณ์

1. เอกสารกำหนดบทบาทสมมติ และสถานการณ์
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
3. แบบบันทึกการสังเกตการณ์

## สถานการณ์

ในชุมชนแห่งหนึ่งมีสมาชิกมากมาย มีกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งได้รวมกลุ่มทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคมเรื่อยมาภายในกลุ่มมีผู้นำกลุ่มชื่อ ฤทธิเดช อยู่มาวันหนึ่งเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มถูกวัยรุ่นในชุมชนอื่นทำร้ายมาจึงทำให้สมาชิกได้ประชุมปรึกษากันเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เขาจะทำการแก้ไขอย่างไร

## บทบาทผู้แสดง

### 1. บทบาทของฤทธิเดช

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะของความ เป็นผู้นำ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนกระทำแต่ความดีให้คำแนะนำ มีความรักและความจริงใจของชมเชยเพื่อนเสมอ ให้ความคิดเห็นและตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์

### 2. บทบาทของสุภาว

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะของคนที่อ่อนแอ ชอบบ่น พุดมาก เป็นคนที่ทำตนเป็นภาระแก่เพื่อน ให้เพื่อนช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

### 3. บทบาทของประทีป

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะ พุดเสียงดัง รักเพื่อน มีความจริงใจต่อเพื่อนมาก เสียสละเพื่อเพื่อนตลอดเวลา เป็นคนมุทะลุ ใจร้อน ใจแข็งแทนเพื่อน ในบางครั้งเป็นคนไม่มีเหตุผล

### 4. บทบาทของพนมพร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะ อิจฉาริษยาเพื่อน ชอบบ่นหาว่าร้ายให้แก่เพื่อนลับหลัง เห็นแก่ตัว ไม่ค่อยมีน้ำใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ

### 5. บทบาทของสมหญิง

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะ เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ มีลักษณะของความเต็มใจที่จะช่วยเหลือเพื่อน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนมีความปรารถนาดีต่อเพื่อนตลอดเวลา

### 6. บทบาทของศรีภพร

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะ เป็นคนที่ชอบให้คำแนะนำเพื่อน เป็นที่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ให้เพื่อนตลอดเวลา มักจะให้กำลังใจเพื่อนเสมอ เมื่อเห็นเพื่อนกระทำผิดกรรมที่ไม่ดี มักจะตักเตือนว่ากล่าวอยู่เสมอ

### 7. บทบาทของธวัชชัย

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะ เป็นคนพุดมาก ไร้สาระ ชอบขู่มขู่ให้เพื่อนต้องทะเลาะกันจะเป็นตัวก่อกวนเพื่อนอยู่ตลอดเวลา

### 8. บทบาทของชมพู

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะเป็นคนฉลาดกลัว ไม่กล้าแสดงออกทำงานมักง่าย ไม่ค่อยเรียบร้อยทำให้เป็นภาระแก่คนอื่นอยู่บ่อย ๆ

### 9. บทบาทของกัธธ

คุณต้องแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่มีลักษณะเป็นคนช่างคิดช่างฝัน มีความคิดแปลกแปลก ใหม่ ๆ เป็นคนที่ชอบชักชวนเพื่อนทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมส่วนรวมอยู่ตลอดเวลา เป็นคนสุภาพ

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยอภิปรายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงต่อเพื่อนประกอบการให้นักเรียนจัดสถานที่ให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนด

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

- ผู้วิจัยเลือกนักเรียนให้เป็นผู้แสดง 10 คนให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์
- ผู้วิจัยแจกเอกสารกำหนดบทบาทและแบบบันทึกการสังเกตการณ์ให้นักเรียนทำความเข้าใจ
- ผู้วิจัยให้คำแนะนำแก่ผู้แสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์โดยเน้น
  1. ผู้แสดงทุกคนเก็บบทบาทของตนให้เป็นความลับ
  2. ให้ผู้แสดงบทบาทสมมติทำความเข้าใจในบทบาทโดยแยกจากผู้สังเกตการณ์
  3. ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงโดยผู้สังเกตการณ์จะต้องดูอยู่ในระยะที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแยกลักษณะของพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่ตรงกับจุดประสงค์ พร้อมส่งตัวแทนนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อเพื่อนตามที่ตนเองได้มีประสบการณ์ผ่านมาทั้งที่ตนเองเคยปฏิบัติหรือได้เคยพบมา
- ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตรงกับความรับผิดชอบต่อเพื่อนและให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเกตการณ์

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อเพื่อนคืออะไร
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ผู้แสดงบทบาทสมมติแต่ละคนแสดงว่าเป็นพฤติกรรมดี ไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อเพื่อน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อเพื่อน พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่ได้จากการสังเกต การแสดงบทบาทสมมตินักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ชื่อ. (ต.ช./ต.ญ. ....

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อเพื่อน

1. ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้มีอย่างไรจากการแสดงบทบาทสมมติ

1. อุกฤษเดช.....
2. สุภาพ .....
3. ประทีน .....
4. พนมพร .....
5. สมหญิง .....
6. ศรัภาพร.....
7. จุฬานัย .....
8. ชมพู .....
9. กำธร .....

2. ผู้สังเกตเห็นว่า พฤติกรรมใดบ้างที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

3. ผู้สังเกตเห็นว่า พฤติกรรมใดที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่นำมาประพฤติเป็นแบบอย่าง

4. ประโยชน์ที่ได้จากการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ

ชื่อ (ต.ช./ต.ญ.).....

แบบบันทึกการสรุปความคิดเห็นจากการอภิปราย

1. ลักษณะพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่
2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อเพื่อนจะมีการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ดีขึ้นได้อย่างไร
3. พฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อเพื่อนจะให้ประโยชน์แก่บุคคลอย่างไร เมื่อ  
นำไปปฏิบัติ

## การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 7

หัวเรื่อง สรุปลักษณะความรับผิดชอบทั้ง 5 ด้าน

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามเพื่อที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามจุดประสงค์และยอมรับในผลที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะ เป็นผลด้านบวกหรือลบก็ตาม โดยแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความซื่อสัตย์ มีความตรงต่อเวลาและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้
2. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อชุมชน ได้
3. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้
4. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ได้
5. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ

1. ตรงต่อเวลา ได้แก่การตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมาย เช่นการไปโรงเรียนการไปทำงาน การประชุม การนัดพบ ฯลฯ
2. รู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่รู้จักสภาพของตนที่กำลัง เป็นอยู่ ตมหน้าที่ทำอะไรก็ทำให้สมบูรณ์ด้วยความซื่อสัตย์และเต็มความสามารถ เช่นนักเรียนต้องตั้งใจเล่าเรียนเรียน
3. รู้จักคุ้มครองตนเอง ได้แก่รู้วิธีการรักษาตนป้องกันตนเอง ให้ปลอดภัยพ้นจากอันตรายต่างๆ
4. รู้จักควบคุมความประพฤติของตน ได้แก่การที่ตนมีความสามารถควบคุมบังคับจิตใจไม่ให้หลงใหลมัวเมาไปในทางชั่วร้ายและประพฤติดน့်ให้อยู่ในศีลธรรม มีคุณธรรม และเป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ได้แก่การพยายามรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ รู้จักจัดหาและระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ให้สะอาดปราศจากโรคภัยต่าง ๆ

สมาชิกของชุมชน จะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อชุมชน คือ

1. ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนของสังคมเพื่อประโยชน์สุข

### ของส่วนรวม

2. รับผิดชอบต่อชุมชนตามความสามารถเช่นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
3. การเสียสละทรัพย์ แรงกาย สติปัญญาในการพัฒนาชุมชน
4. ช่วยกันรักษา ดูแลสาธารณสมบัติของชุมชนมิให้เสียหายหรือถูกทำลายให้สาธารณสมบัติเหล่านั้นคงอยู่ในชุมชนตลอดไป

5. ช่วยกันระมัดระวังลดสิ่งช่วยเหลือและบ่อนักเรียนต่างกัน ๓ ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ชุมชน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลือ

งานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนรู้จักแสดงความคิดเห็นการปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจ เมื่อมีปัญหาปรึกษาปรึกษาให้พ่อแม่ หรือผู้อาวุโสทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค และสิ่งอื่น ๆ

ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง

1. การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถอย่างเต็มที่

2. การช่วยกันรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของโรงเรียนเช่นคอยตักเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนหลงผิดอันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อ

3. การช่วยกันรักษาความสะอาดของ โรงเรียน เช่น ไม่ขีดเขียน โต๊ะเรียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วมและบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

4. จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน แต่งกายให้เรียบร้อย

5. ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียน โรงเรียนอื่น มีความสามัคคีกลมเกลียว ในหมู่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ความรับผิดชอบต่อเพื่อนหมายถึง ความรักและความจริงใจต่อเพื่อนมีมิตรต่อกันมีความหวังดี และมีความปรารถนาดี ที่จะให้เพื่อนประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม โดย

1. จะต้องมีความจริงใจต่อเพื่อนและเคารพในสิทธิส่วนตัวของเพื่อน
2. จะต้องยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่ดีสมควรและให้คำแนะนำตักเตือนเมื่อเพื่อนจะประพฤติตัวไปในทางเลื่อมเสีย

3. จะต้องหลีกเลี่ยงการร่ำก่อกวนให้ร้ายเพื่อน

4. จะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนด้วยความเต็มใจ

5. จะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนมีความทุกข์ร้อนยากลำบาก

## อุปกรณ์

1. เอกสารกำหนดบทบาทสมมติและเอกสารสถานการณ์สมมติ
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสถานการณ์
3. แบบบันทึกการสังเกตการณ์บทบาทสมมติ

## สถานการณ์

ในการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายสรุปในหัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบ ในกลุ่มที่ประชุมกันอยู่นั้น กำหนดให้แบ่งจำนวนคนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คน เพื่อจะอภิปรายถึงเรื่องความรับผิดชอบในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านแต่ละกลุ่มจะมีการนำเสนอในส่วนหัวเรื่องของตนที่กลุ่มของตนรับผิดชอบ ซึ่งมีกลุ่มความรับผิดชอบต่อตนเอง กลุ่มความรับผิดชอบต่อชุมชน กลุ่มความรับผิดชอบต่อครอบครัว กลุ่มความรับผิดชอบต่อโรงเรียน กลุ่มความรับผิดชอบต่อเพื่อน

## บทบาทผู้แสดง

กลุ่มที่ 1 3 คน มี นกมล, นงคราญ, สุรัชย์

กลุ่มนี้จะแสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะมาอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง

กลุ่มที่ 2 3 คน มี สำราญ, พยาดเพชร, ธงชัย

กลุ่มนี้จะแสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะมาอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน

กลุ่มที่ 3 3 คน มี สุพิศตรา, สุเทพ, วินัส

กลุ่มนี้จะแสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะมาอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว

กลุ่มที่ 4 3 คน มี เกื้อพนธ์, เรืองสรรค์, ชัชวาลย์

กลุ่มนี้จะแสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะมาอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

กลุ่มที่ 5 3 คน มี สุธาร์ตน์, ธรรมชาติ, รัตนัท

กลุ่มนี้จะแสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะมาอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อเพื่อน

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

## 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยอภิปรายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงการที่ไม่มีความรับผิดชอบของคนในสังคมในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งกำหนดให้นักเรียนจัดสถานที่ให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อเตรียมการแสดงบทบาทสมมติ

### 2.2. ขั้นตอนกิจกรรม

- ผู้วิจัยเลือกนักเรียนให้เป็นผู้แสดงบทบาทสมมติจำนวน 15 คน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงปฏิบัติตัวเป็นผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยครูแจกเอกสารกำหนดบทบาทและแบบบันทึกการสังเกตการณ์ให้นักเรียนเพื่อทำความเข้าใจ

- ผู้วิจัยให้คำแนะนำแก่ผู้แสดงบทบาทสมมติทั้ง 5 กลุ่ม ละ 3 คน และผู้สังเกตโดยเน้นให้ผู้แสดงแสดงบทบาทพยายามทำความเข้าใจแล้วแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อทั้ง 5 กลุ่ม 5 ด้านคือ

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง จะมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน จะมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว จะมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน จะมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน จะมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

- ในการแสดงทุกคนจะต้องเก็บเป็นความลับ เมื่อทำความเข้าใจเสร็จสิ้นจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดง โดยผู้สังเกตการณ์จะต้องอยู่ ณ ระยะที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

## 3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนแยกลักษณะของพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วให้นักเรียนอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่ได้สังเกตจากกลุ่มเพื่อนที่แสดงบทบาทสมมติให้ชมว่ามีลักษณะพฤติกรรมใดที่จะเป็นพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่ไม่น่าจะเป็นพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมกลุ่มให้ตัวแทนบางคนออกมาหน้าชั้นเรียนเพื่อนำเสนอลักษณะพฤติกรรมที่ได้อภิปรายในชั้นเรียน

## 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้มีประสบการณ์ผ่านมาทั้งที่ตนเคยปฏิบัติหรือได้เคยพบเห็นมา

- ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตรงกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน และให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกที่ครูแจกให้ ในการสรุปครูต้องปรับแนวคิดของนักเรียนให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ให้ไว้

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนอภิปรายความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ
2. ให้นักเรียนอภิปรายถึงความรับผิดชอบ 5 ด้าน
  - 2.1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองจะให้ประโยชน์ต่อบุคคลและต่อสังคมอย่างไร
  - 2.2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนของบุคคลในชุมชนจะให้ประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
  - 2.3. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะมีผลต่อสมาชิกในครอบครัวอย่างไร
  - 2.4. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนจะมีผลทำให้โรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
  - 2.5. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนจะให้ผลดีต่อสมาชิกในกลุ่มเพื่อนอย่างไร
3. ถ้าบุคคลในสังคมปราศจากความรับผิดชอบจะมีผลต่อชุมชนของเราอย่างไร
4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบที่นักเรียนได้ประสบมา พร้อมอภิปรายแสดงเหตุผลสนับสนุนผลดีที่เกิดขึ้น
5. ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ในสังคมรอบ ๆ ตัวของนักเรียน แล้วให้อภิปรายถึงผลที่จะมีต่อสังคม จากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่รับผิดชอบ

ชื่อ(ต.ช./ต.ญ.) .....

การบันทึกการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องพฤติกรรมความรับผิดชอบ

1. บันทึกพฤติกรรมในแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ กล่าวโดยย่อ

กลุ่มที่ 1 กลุ่ม นกมด, นกคาง, สุรชัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กลุ่มที่ 2 กลุ่ม สำราญ, หยาตเพชร, ธงชัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กลุ่มที่ 3 กลุ่ม สุพิศตรา, สุเทพ, วินัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กลุ่มที่ 4 กลุ่ม เกษีณีนธ์, เรืองวรรงค์, ชัชวาลย์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กลุ่มที่ 5 กลุ่ม สุธารัตน์, ธรรมชาติ, รัตนันท์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ประโยชน์ที่ได้จากการสังเกตการเล็งตบหนามมด เรื่อง ความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการทดลองการใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

แผนการทดลองการใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ

กลุ่มทดลองที่ 2

| ครั้งที่ | รายการปฏิบัติ     | เรื่อง                                                                                                                                     |
|----------|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | ประชุมเินเทศ      | แนะนำผู้วิจัย, แจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย, อธิบายแนวการปฏิบัติ และข้อตกลง, สร้างความสัมพันธ์ อภิปรายถึงผลดีผลเสียของ บุคคลคลต่อความรับผิดชอบ |
| 2        | ความรับผิดชอบ     | การให้ความหมายความรับผิดชอบและประเภทของ ความรับผิดชอบและตัวแบบบุคคลจริง                                                                    |
| 3        | ทดลองครั้งที่ 1   | ตัวแบบบุคคลจริง เรื่องความรับผิดชอบต่อตนเอง                                                                                                |
| 4        | ทดลองครั้งที่ 2   | ตัวแบบบุคคลจริง เรื่องความรับผิดชอบต่อชุมชน                                                                                                |
| 5        | ทดลองครั้งที่ 3   | ตัวแบบบุคคลจริง เรื่องความรับผิดชอบต่อครอบครัว                                                                                             |
| 6        | ทดลองครั้งที่ 4   | ตัวแบบบุคคลจริง เรื่องความรับผิดชอบต่อโรงเรียน                                                                                             |
| 7        | ทดลองครั้งที่ 5   | ตัวแบบบุคคลจริง เรื่องความรับผิดชอบต่อเพื่อน                                                                                               |
| 8        | ทดลองครั้งที่ 6   | ตัวแบบบุคคลจริงสรุปรวม เรื่องความรับผิดชอบ 5 ด้าน                                                                                          |
| 9        | ทดสอบหลังการทดลอง | ใช้แบบสอบถามความรับผิดชอบ                                                                                                                  |
| 10       | ติดตามผลหลังทดลอง | ได้ย ใช้การสัมภาษณ์ถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน กลุ่มทดลองจากครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง                                                 |

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ แผนการทดลองครั้งที่ 1

**หัวเรื่อง** ความรับผิดชอบ

**เวลา** 50 นาที

**ความคิดรวบยอด** ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ ไม่ว่าบุคคล ชุมชนหรือสังคมใดขาดความรับผิดชอบก็อาจจะทำให้สังคมนั้นเกิดความไม่สงบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่งอาจมาจากตัวแบบบุคคลจริง

**วัตถุประสงค์**

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความหมายของความรับผิดชอบได้
2. เพื่อให้นักเรียนอธิบายประเภทของความรับผิดชอบ ทั้ง 5 ด้านได้
3. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความหมายของตัวแบบบุคคลจริงได้
4. เพื่อให้นักเรียนบอกจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่และการเข้าร่วม กิจกรรมในครั้งนี้ได้อย่างถูกต้อง

**เนื้อหา**

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามเพื่อที่จะให้เกิดผลสำเร็จตามจุดประสงค์และยอมรับในผลที่เกิดขึ้น แม้ว่าจะเป็นผลด้านบวกหรือลบก็ตาม โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความซื่อสัตย์ มีความตรงต่อเวลา และอีกทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ความรับผิดชอบจึงแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1.1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตน มีความสามารถในการจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภค รู้จักประมาณการใช้จ่าย ประพฤติตนให้เหมาะสมมีคุณธรรม ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดีและยอมรับผลการกระทำของตนเอง

1.2. ความรับผิดชอบต่อชุมชน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมรู้จักรับผิดชอบทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รู้จักประพฤติดนเป็นพลเมืองดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

1.3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติตนด้วยการเชื่อฟังแนะนำของ บิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาส

อันควรไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

1.4. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนมีความใส่ใจ ชยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียน รู้รักษาทรัพย์สมบัติของโรงเรียน รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของโรงเรียน รักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียนตามความสามารถ

1.5. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตามในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่เพื่อนให้เขากระทำความดี มีความรัก และความจริงใจต่อกัน มีความเสียสละ ไม่เอาเปรียบเพื่อน และมีความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน

2. ตัวแบบบุคคลจริง หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทความรับผิดชอบในแต่ละด้าน 5 ด้าน คือ

- 2.1 บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
- 2.2 บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชน
- 2.3 บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- 2.4 บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
- 2.5 บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อเพื่อน

#### กิจกรรมการทดลอง

1. อภิปรายเกี่ยวกับความหมายและประเภทของความรับผิดชอบ
2. อภิปรายเรื่องตัวแบบบุคคลจริงเกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญของ

ตัวแบบบุคคลจริง

3. ทบทวนจุดมุ่งหมาย วิธีการ บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม การบรรยาย อภิปรายและซักถามตัวแบบบุคคลจริง
4. สรุปเนื้อหาที่ได้อภิปรายในคาบกิจกรรม

#### อุปกรณ์

1. เอกสารสรุปเนื้อหาความรับผิดชอบ
  - ความหมายของความรับผิดชอบและประเภทของความรับผิดชอบทั้ง 5 ด้าน

#### การประเมินผล

จากการสังเกตการอภิปราย การให้ความสนใจ การซักถามของกลุ่มทดลอง

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตน มีความสามารถในการจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภค รู้จักการประมาณการค่าใช้จ่าย ประพฤติตนให้เหมาะสม มีคุณธรรม ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดีและยอมรับผลการกระทำของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิตของตน ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อตนเองได้
2. บอกลักษณะของบุคคลที่มีคุณธรรมได้
3. อธิบายวิธีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้
4. บอกพฤติกรรมของการตั้งใจเรียนได้
5. ยอมรับฟังคำแนะนำ สั่งสอนอบรมจากผู้อื่นได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ

1. ตรงต่อเวลา ได้แก่การตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมาย เช่น การไปโรงเรียน การไปทำงาน การประชุม การนัดพบ ฯลฯ
2. รู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่รู้จักสภาพของตนที่กำลัง เป็นอยู่ ตนมีหน้าที่ทำอะไรทำให้สมบูรณ์ ด้วยความซื่อสัตย์เพียรและเต็มความสามารถ เช่นนักเรียนต้องตั้งใจเล่าเรียน เรียน
3. รู้จักคุ้มครองตนเอง ได้แก่รู้วิธีการรักษาตน ปกป้องตนเองให้ปลอดภัยพ้นจากอันตรายต่าง ๆ
4. รู้จักควบคุมความประพฤติของตน ได้แก่การที่ตนมีความสามารถควบคุมบังคับจิตใจไม่ให้หลงใหลมัวเมาไปในทางชั่วร้ายและประพฤติดนินให้ อยู่ในศีลธรรม มีคุณธรรม และเป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ได้แก่การพยายามรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ รู้จักจัดหาและระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ให้สะอาดปราศจากโรคภัยต่าง ๆ

## ตัวแบบบุคคลจริง

นางสาวนันทราวดี ทวีกาล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4  
โรงเรียนวิจิตรวิทยา

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการทดลองทำการเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแบบจากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยขอความร่วมมือจากคณะอาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่ลักษณะที่เหมาะสมและตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเป็นตัวแบบบุคคลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้วิจัยทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยให้กับตัวแบบบุคคลจริง เพื่อตัวแบบคนจริงจะได้ทำหน้าที่ในการวิจัยครั้งนี้ได้ถูกต้อง

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ แนะนำบุคคลที่เป็นตัวแบบแก่นักเรียนในห้อง อธิบายจุดประสงค์ของการนำบุคคลมาเป็นแบบซึ่งจะเป็นรูปแบบของการบรรยาย อภิปรายและให้ซักถาม

#### 2.2. ขั้นตอนกิจกรรม

##### 1. กำหนดให้บุคคลตัวแบบเล่าถึง

- ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา
- ลักษณะของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ ตรงต่อเวลา การรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน การรู้จักคุ้มครองตนเอง การรู้จักควบคุมความประพฤติของตนและการรู้จักรักษาสุขภาพของตน

2. ในการเล่าถึงพฤติกรรมของตัวแบบ ผู้วิจัยได้เปิด โอกาสให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ได้ซักถามและให้โอกาสร่วมอภิปราย

3. ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียน ได้มีการบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อตนเอง ให้ได้มากที่สุด

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้ เรียนรู้จากพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ลงในแบบ-บันทึกสังเกตการณ์และผู้วิจัยสัมภาษณ์ให้นักเรียนบางคนที่มีส่วนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็น โดยการตัดสินใจของตนเองว่า ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นกับตน ตนเอง จะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นไรพร้อมเหตุผล

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยประสบมา ให้สมาชิกในห้องฟัง

3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานการณ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ  
ต่อตนเอง

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นที่ได้ช่วยกันสรุปลงในแบบบันทึก

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองจะมีประโยชน์  
อย่างไร แสดงเหตุผล
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อลักษณะของพฤติกรรมตัวแบบบุคคลจริงที่ได้รับบรรยายให้  
นักเรียนฟังว่าเป็นพฤติกรรมดี และไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อตนเอง  
พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองว่ามีประโยชน์ต่อ  
สังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองจากการสังเกต อภิปราย ซักถามตัวแบบบุคคลจริง  
นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ แผนการทดลองครั้งที่ 3

หัวเรื่อง ความรับผิดชอบต่อชุมชน

เวลา 50 นาที

### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม รับผิดชอบต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รู้จัก ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของความรับผิดชอบต่อชุมชนได้
2. บอกวิธีการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมได้
3. บอกลักษณะของการประพฤติตนเป็นพลเมืองดีได้
4. อธิบายลักษณะของการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อคนอื่นได้
5. บอกผลดีของการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม

### เนื้อหา

สมาชิกของชุมชน จะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อชุมชน คือ

1. ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนของสังคมเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม
2. รับผิดชอบตามความสามารถ เช่น การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
3. การเสียสละทรัพย์ แรงกาย สติปัญญาในการพัฒนาชุมชน
4. ช่วยกันรักษาดูแลสาธารณะสมบัติของชุมชนมิให้เสียหายหรือถูกทำลายให้สาธารณะสมบัติเหล่านั้นคงอยู่ในชุมชนตลอดไป
5. ช่วยกันระมัดระวังสอดส่องช่วยเหลือและป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ชุมชน

### ตัวแบบบุคคลจริง

นายอานวย ปลายเนตร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4

โรงเรียนวิจิตรวิทยา

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการทดลองทำการเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแบบจากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยขอความร่วมมือจากคณะอาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่ลักษณะที่เหมาะสมและตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเป็นตัวแบบบุคคลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน ผู้วิจัยทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยให้กับตัวแบบบุคคลจริง เพื่อตัวแบบคนจริงจะได้ทำหน้าที่ในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างถูกต้อง

### 2. ขั้นตอนทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ แนะนำบุคคลที่เป็นตัวแบบแก่นักเรียนในห้อง อธิบายจุดประสงค์ของการนำบุคคลมาเป็นแบบซึ่งจะเป็นรูปแบบของการบรรยาย อภิปรายและให้ซักถาม

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

##### 1. กำหนดให้บุคคลตัวแบบเล่าถึง

- ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา
- ลักษณะของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อชุมชน

ได้แก่ การรู้จักประวัตินตามกฎหมาย ข้อบังคับของส่วนรวม การเป็นผู้บริการชุมชน ความความสามารถและเต็มใจ การเสียสละทรัพย์ แรงกายเพื่อร่วมพัฒนาชุมชน การดูแลสาธารณะสมบัติมิให้ถูกทำลายหรือเสื่อมสลายไปและกระทำตนเป็นพลเมืองดี สอดส่องระมัดระวังภัยภัยพิบัติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน

2. ในการเล่าถึงพฤติกรรมของตัวแบบ ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ซักถามและให้โอกาสร่วมอภิปราย

3. ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อชุมชนให้ได้มากที่สุด

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชน ลงในแบบบันทึกสังเกตการณ์ และผู้วิจัยลุ่มตัวอย่างให้นักเรียนบางคนกลุ่มได้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการตัดสินใจของตนเองว่า ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นกับตน ตนเองจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นไรพร้อมเหตุผล

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยประสบมาให้สมาชิกในห้องฟัง

3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานการณ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นที่ได้ช่วยกันสรุปลงในแบบบันทึก

#### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อชุมชน คืออะไร
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมของตัวแบบบุคคลจริงว่า พฤติกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อชุมชน และพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อชุมชนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. ให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อชุมชนพร้อมทั้งยกเหตุผลมาสนับสนุน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนจะมีผลทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
5. ให้นักเรียนอภิปรายการประพัตินเป็นพลเมืองดีปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมนั้นจะเป็นผลดีต่อชุมชนและบุคคลในชุมชนอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนที่ได้จากการสังเกตตัวแบบบุคคลจริง นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 4

หัวเรื่อง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาสอันควร ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของพฤติกรรมที่สุภาพอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสได้
2. บอกพฤติกรรมที่ช่วยรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลได้
3. อธิบายถึงภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อครอบครัวได้
4. บอกผลดีของการเคารพเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดาและผู้อาวุโสได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนรู้จักแสดงความคิดเห็น การปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจ เมื่อมีปัญหาปรึกษาให้พ่อแม่ หรือผู้อาวุโสทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค และสิ่งอื่น ๆ

#### ตัวแบบบุคคลจริง

นางสาวนันทาภรณ์ อยู่สวัสดิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4  
โรงเรียนวิจิตรานันทา

#### กิจกรรมการทดลอง

##### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการทดลองทำการเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแบบจากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยขอความร่วมมือจากคณะอาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนจำนวน

5 ท่าน เป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่ลักษณะที่เหมาะสมและตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเป็นตัวแทนบุคคลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ผู้วิจัยทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยให้กับตัวแทนบุคคลจริง เพื่อตัวแทนจะได้ทำหน้าที่ในการวิจัยครั้งนี้ได้ถูกต้อง

## 2. ขั้นตอนทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ แนะนำบุคคลที่เป็นตัวแทนแก่นักเรียนในห้อง อธิบายจุดประสงค์ของการนำบุคคลมาเป็นแบบซึ่งจะเป็นรูปแบบของการบรรยาย อภิปรายและให้ซักถาม

### 2.2. ขั้นตอนกิจกรรม

#### 1. กำหนดให้บุคคลตัวแทนเล่าถึง

- ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา
- ลักษณะของพฤติกรรมที่ตัวแทนแสดงออกถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ การรู้จักรับภาระด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลืองานในบ้าน การรู้จักแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยสร้างสรรค์ครอบครัว รักษา เชิดชู เกียรติยศชื่อเสียงครอบครัวไม่ให้เสียหาย กระทำตนเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ในครอบครัวช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม สุภาพอ่อนน้อม เคารพเชื่อฟังคำสอนของผู้ใหญ่

2. ในการเล่าถึงพฤติกรรมของตัวแทน ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ซักถามและให้โอกาสร่วมอภิปราย

3. ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้ได้มากที่สุด

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ลงในแบบบันทึกสังเกตการณ์และผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างให้นักเรียนบางคนกลุ่มได้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการตัดสินใจของตนเองว่า ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นกับตน ตนเองจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นไรพร้อมเหตุผล
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยประสบมาให้สมาชิกในห้องฟัง
3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานการณ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นที่ได้ช่วยกันสรุปลงในแบบบันทึก

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของพฤติกรรมความรับผิดชอบ  
ต่อครอบครัวคืออะไร
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของตัวแบบบุคคลจริงที่ได้บรรยายว่าเป็น  
พฤติกรรมดี ไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว  
ตามความรู้สึกของนักเรียน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว  
พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวว่ามีประโยชน์  
ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ที่ได้จากการสังเกตตัวแบบบุคคลจริงและจาก  
การอภิปรายสรุป นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียนมีความใส่ใจยืนยันมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียนรู้รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของโรงเรียนรักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียนตามความสามารถ

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกประโยชน์ของการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนได้
2. บอกวิธีรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนได้
3. อธิบายลักษณะของการช่วยรักษา เชิดชูเกียรติยศและชื่อเสียงของโรงเรียนได้
4. บอกผลดีของความตั้งใจและความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง

1. การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถอย่างเต็มที่
2. การช่วยกันรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของโรงเรียน เช่น คอยตักเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนหลงผิดอันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อ
3. การช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน เช่น ไม่ขีดเขียน โต๊ะเรียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำห้องล้างและบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
4. จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน แต่งกายให้เรียบร้อย
5. ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น มีความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่เพื่อน

#### ตัวแบบบุคคลจริง

นางสาววาสนา ส่ำอาจค์ศรี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4  
โรงเรียนวิจิตรานันทยา

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการทดลองทำการเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแบบจากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยขอความร่วมมือจากคณะอาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่ลักษณะที่เหมาะสมและตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเป็นตัวแบบบุคคลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ผู้วิจัยทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยให้กับตัวแบบบุคคลจริง เพื่อตัวแบบคนจริงจะได้ทำหน้าที่ในการวิจัยครั้งนี้ได้ถูกต้อง

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ แนะนำบุคคลที่เป็นตัวแบบแก่นักเรียนในห้อง อธิบายจุดประสงค์ของการนำบุคคลมาเป็นแบบซึ่งจะเป็นรูปแบบของการบรรยาย อภิปรายและให้ซักถาม

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

##### 1. กำหนดให้บุคคลตัวแบบเล่าถึง

- ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา
- ลักษณะของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ รู้จักรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียง ของโรงเรียน รู้จักรักษาความสะอาด รักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียนด้วยความเต็มใจและสุจริต รู้จักรักษาและส่งเสริมความสามัคคีของสมาชิกในโรงเรียนเสมอ

2. ในการเล่าถึงพฤติกรรมของตัวแบบ ผู้วิจัยได้เปิด โอกาสให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ได้ซักถามและให้โอกาสร่วมอภิปราย

3. ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียน ได้มีการบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อโรงเรียนให้ได้มากที่สุด

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ลงในแบบบันทึกสังเกตการณ์และผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง ให้นักเรียนบางคนที่ยอมรับได้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัย ให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการตัดสินใจของตนเองว่า ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นกับตน ตนเองจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นไรพร้อมเหตุผล

2. ผู้วิจัย ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หรือยกตัวอย่าง เหตุการณ์ที่เคยประสบมา ให้สมาชิกในห้องฟัง

3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานการณ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นที่ได้ช่วยกันสรุปลงในแบบบันทึก

#### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อโรงเรียนคืออะไร พร้อมให้เหตุผล
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ตัวแบบบุคคลจริงบรรยายว่า เป็นพฤติกรรมดี ไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อโรงเรียน พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนที่ได้จากการสังเกตจากตัวแบบคนจริงนักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ แผนการทดลองครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่เพื่อนให้เขากระทำความดี มีความรักและจริงใจต่อกัน มีความเสียสละ ไม่เอาเปรียบเพื่อนและมีความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. จำแนกลักษณะของเพื่อนที่ดีได้
2. บอกวิธีการช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ดีได้
3. บรรยายลักษณะพฤติกรรมการให้ความรักและความจริงใจต่อเพื่อน ได้
4. บอกลักษณะของบุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อได้
5. บอกลักษณะของบุคคลที่สามารถเป็นที่ปรึกษาเพื่อนได้

เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อเพื่อนหมายถึง ความรักและความจริงใจต่อเพื่อนไมตรีต่อกันมีความหวังดี และมีความปรารถนาดี ที่จะให้เพื่อนประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม โดย

1. จะต้องมีความจริงใจต่อเพื่อนและเคารพในสิทธิส่วนตัวของเพื่อน
2. จะต้องยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่สมควรและให้คำแนะนำตักเตือนเมื่อเพื่อนจะประพฤติตัวไปในทางเสื่อมเสีย
3. จะต้องหลีกเลี่ยงการว่ากล่าวให้ร้ายเพื่อน
4. จะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนด้วยความเต็มใจ
5. จะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนมีความทุกข์ร้อนยากลำบาก

ตัวแบบบุคคลจริง

นายยิ่งยศ จักรสาร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4

โรงเรียนวิจิตรานพิทยา

## กิจกรรมการทดลอง

### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการทดลองทำการเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแบบจากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยขอความร่วมมือจากคณะอาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่ลักษณะที่เหมาะสมและตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเป็นตัวแบบบุคคลจริง ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน ผู้วิจัยทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยให้กับตัวแบบบุคคลจริงเพื่อตัวแบบคนจริงจะได้ทำหน้าที่ในการวิจัยครั้งนี้ได้ถูกต้อง

### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ แนะนำบุคคลที่เป็นตัวแบบแก่นักเรียนในห้อง อธิบายจุดประสงค์ของการนำบุคคลมาเป็นแบบซึ่งจะเป็นรูปแบบของการบรรยาย อภิปรายและให้ซักถาม

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

##### 1. กำหนดให้บุคคลตัวแบบเล่าถึง

- ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา
- ลักษณะของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่ รู้จักเคารพในสิทธิส่วนตัวของเพื่อน มีความจริงใจ รู้จักแสดงความจริงใจ รู้จักยกย่องชมเชยและให้คำแนะนำที่ดีแก่เพื่อน หลีกเลี่ยงการนินทา มีความรักและสามัคคีในหมู่เพื่อน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มด้วยความเต็มใจ มีความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่เพื่อนเมื่อเพื่อนลำบาก

2. ในการเล่าถึงพฤติกรรมของตัวแบบ ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ซักถามและให้โอกาสร่วมอภิปราย

3. ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อเพื่อนให้ได้มากที่สุด

### 3. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนสรุปความคิดเห็นที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน ลงในแบบ-บันทึกสังเกตการณ์และผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างให้นักเรียนบางคนกลุ่มได้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยการตัดสินใจของตนเองว่า ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นกับตน ตนเองจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นไรพร้อมเหตุผล

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อเพื่อน หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยประสบมาให้สมาชิกในห้องฟัง

3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานการณ์ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อเพื่อน

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความคิดเห็นที่ได้ช่วยกันสรุปลงในแบบบันทึก

### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อเพื่อนคืออะไร
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ตัวแบบบุคคลจริงบรรยายว่าเป็นพฤติกรรมดีหรือไม่ดี อย่างไร แสดงเหตุผลประกอบ
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อเพื่อน
4. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลเสียของพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อเพื่อน พร้อมยกเหตุผลประกอบ
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลดีของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
6. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่ได้จากการสังเกตตัวแบบบุคคลจริงนักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

## การใช้ตัวแบบบุคคลจริงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

### แผนการทดลองครั้งที่ 7

หัวข้อ สรุปลักษณะความรับผิดชอบทั้ง 5 ด้าน

เวลา 50 นาที

#### ความคิดรวบยอด

การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามเพื่อที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามจุดประสงค์และยอมรับในผลที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะเป็นผลด้านบวกหรือลบก็ตาม โดยแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความซื่อสัตย์ มีความตรงต่อเวลาและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

#### วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเองได้
2. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อชุมชนได้
3. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้
4. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อโรงเรียนได้
5. สรุปลักษณะของความรับผิดชอบต่อเพื่อนได้

#### เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ

1. ตรงต่อเวลา ได้แก่การตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมาย เช่นการไปโรงเรียน การไปทำงาน การประชุม การนัดพบ ฯลฯ
2. รู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่รู้จักสภาพของตนที่กำลังเป็นอยู่ ตนมีหน้าที่ทำอะไรทำให้สมบูรณ์ด้วยความขยันหมั่นเพียรและเต็มความสามารถ เช่นนักเรียนต้องตั้งใจเล่าเรียนเรียน
3. รู้จักคุ้มครองตนเอง ได้แก่รู้วิธีการรักษาตน ป้องกันตนเองให้ปลอดภัยพ้นจากอันตรายต่าง ๆ
4. รู้จักควบคุมความประพฤติของตน ได้แก่การที่ตนมีความสามารถควบคุมบังคับจิตใจไม่ให้หลงใหลมัวเมาไปในทางชั่วร้ายและประพฤติดนให้อยู่ในศีลธรรมมีคุณธรรมและเป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ได้แก่การพยายามรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ รู้จักจัดหาและระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ให้สะอาดปราศจากโรคภัยต่าง ๆ

สมาชิกของชุมชน จะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อชุมชน คือ

1. ประพฤติและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนของสังคมเพื่อประโยชน์สุข

ของส่วนรวม

2. รับผิดชอบต่อชุมชนตามความสามารถเช่นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
  3. การเสียสละทรัพย์ แรงกาย สติปัญญาในการพัฒนาชุมชน
  4. ช่วยกันรักษา ดูแลสาธารณสมบัติของชุมชนมิให้เสียหายหรือถูกทำลายให้สาธารณสมบัติเหล่านั้นคงอยู่ในชุมชนตลอดไป
  5. ช่วยกันระมัดระวังสอดส่องช่วยเหลือและป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ชุมชน
- ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็น การปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจ เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาให้พ่อแม่ หรือผู้อาวุโสทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค และสิ่งอื่น ๆ

ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง

1. การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถอย่างเต็มที่
2. การช่วยกันรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของโรงเรียนเช่นคอยตักเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนหลงผิดอันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อ
3. การช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียนเช่นไม่ขีดเขียน โต๊ะเรียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วมและบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
4. จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน แต่งกายให้เรียบร้อย
5. ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น มีความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ความรับผิดชอบต่อเพื่อนหมายถึง ความรักและความจริงใจต่อเพื่อนมิได้มีแต่รักต่อกันมีความหวังดี และมีความปรารถนาดี ที่จะให้เพื่อนประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม โดย

1. จะต้องมีความจริงใจต่อเพื่อนและเคารพในสิทธิส่วนตัวของเพื่อน
2. จะต้องยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่สมควรและให้คำแนะนำตักเตือนเมื่อเพื่อนจะประพฤติตัวไปในทางเสื่อมเสีย
3. จะต้องหลีกเลี่ยงการว่ากล่าวให้ร้ายเพื่อน
4. จะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนด้วยความเต็มใจ
5. จะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนมีความทุกข์ร้อนยากลำบาก

### กลุ่มตัวแบบคนจริง

1. นางสาวนันทราวดี ทวีกาล ตัวแบบความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. นายอำนวย ปลายเนตร ตัวแบบความรับผิดชอบต่อชุมชน
3. นางสาวนัฐภาภรณ์ อยู่สวัสดิ์ ตัวแบบความรับผิดชอบต่อครอบครัว
4. นางสาววาสนา ลำอ่างค์ศรี ตัวแบบความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
5. นายยิ่งยศ จักรสาร ตัวแบบความรับผิดชอบต่อเพื่อน

### กิจกรรมการทดลอง

#### 1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการทดลอง กำหนดบทบาทของตัวแบบบุคคลจริง ให้ตัวแบบเตรียมการที่จะสรุปให้กลุ่มทดลองฟัง ในส่วนของตัวแบบการสรุปทั้ง 5 ตัวแบบ แต่ละคน จะใช้เวลาประมาณคนละ 5 นาที ในการบรรยายสรุปให้กลุ่มทดลองฟัง

#### 2. ขั้นทดลอง

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ กำหนดให้ตัวแบบบุคคลจริงแต่ละคนเข้าบรรยายอภิปราย ให้กลุ่มทดลองร่วมแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยนำการอภิปรายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงการที่ไม่มีความรับผิดชอบของคนในสังคมในด้านต่าง ๆ

#### 2.2. ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดให้บุคคลตัวแบบบุคคลจริงเข้าบรรยายสรุปลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ ทั้ง 5 ด้านคือ

|                              |                         |
|------------------------------|-------------------------|
| ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง    | มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร |
| ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน    | มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร |
| ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว | มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร |
| ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน | มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร |
| ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน   | มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร |

2. เมื่อเสร็จทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ซักถามและให้โอกาสร่วมอภิปรายกับตัวแบบบุคคลจริง

3. ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อให้มากที่สุด

#### 3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนแยกลักษณะของพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วให้นักเรียนอภิปรายถึงลักษณะพฤติกรรมที่ได้สังเกตจากตัวแบบบุคคลจริงว่ามีลักษณะพฤติกรรมใดที่จะเป็นพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและพฤติกรรมใดที่ไม่น่าจะ

เป็นพฤติกรรมของความรับผิดชอบพร้อมลุ่มให้ตัวแทนบางคนออกมาหน้าชั้นเรียนเพื่อนำเสนอ  
ลักษณะพฤติกรรมที่ได้อภิปรายในชั้นเรียน

#### 4. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบที่ตนเองได้มีประสบการณ์  
ผ่านมาทั้งที่ตนเคยปฏิบัติหรือได้เคยพบเห็นมา
- ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตรงกับพฤติกรรมความรับผิดชอบและให้นักเรียน  
บันทึกลงในแบบบันทึกที่ครูแจกให้ ในการสรุปครูต้องปรับแนวคิดของนักเรียนให้ตรงกับจุดประสงค์  
การเรียนรู้ที่ได้ไว้

#### คำถามเพื่อการวิเคราะห์และอภิปราย

1. ให้นักเรียนอภิปรายความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ
2. ให้นักเรียนอภิปรายถึงความรับผิดชอบ 5 ด้าน
  - 2.1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองจะให้ประโยชน์ต่อบุคคลและ  
ต่อสังคมอย่างไร
  - 2.2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อชุมชนของบุคคลในชุมชนจะให้  
ประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
  - 2.3. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะมีผลต่อสมาชิกใน  
ครอบครัวอย่างไร
  - 2.4. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนจะมีผลทำให้โรงเรียนเกิด  
การเปลี่ยนแปลงอย่างไร
  - 2.5. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนจะให้ผลดีต่อสมาชิกในกลุ่มเพื่อน  
อย่างไร
3. ถ้าบุคคลในสังคมปราศจากความรับผิดชอบจะมีผลต่อชุมชนของเรา  
อย่างไร
4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบที่  
นักเรียนได้ประสบมา พร้อมอภิปรายแสดงเหตุผลสนับสนุนผลดีที่เกิดขึ้น
5. ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ในสังคมรอบ ๆ ตัวของนักเรียน แล้วให้  
อภิปรายถึงผลที่จะมีต่อสังคม จากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่  
รับผิดชอบ